Liite 2. Vaikutusten merkittävyyden kriteerit

Vt9 parantaminen välillä Korpilahti-Keljonkangas

1 Maa- ja kallioperä

Taulukko 1-1. Herkkyys maa- ja kallioperän kannalta.

Vähäinen	Kohde on kallio- tai moreenialuetta. Kohteen rakentaminen ei edellytä suuria muualta tuotavien kiviainesten määriä. Massat on mahdollista saada kohteen omia maa-aineksia hyödyntämällä. Alueella ei ole sulfaattimaita. Kohteessa voidaan käyttää korvaavia uusiomateriaaleja kuten tuhkia ja betonimursketta.
Kohtalainen	Kohde on pääosin moreenialuetta. Kohteen rakentaminen edellyttää jonkin verran muualta tuotava kiviaineksia. Sulfaattimaiden osuus on kohtalainen.
Suuri	Kohde on moreeni, savikko- tai merisedimentin aluetta. Kohteen rakentaminen edellyttää runsaasti muualta tuotavia maa- ja kiviaineksia. Massoja ei saada hankealueelta. Sulfaattimaiden osuus on suuri.
Erittäin suuri	Kohde on suurelta osalta savikkoa, eikä kohteen rakentamista voida tehdä ilman muualta tuotavia kiviaineksia. Sulfaattimaiden osuus on erittäin suuri.

Taulukko 1-2. Maa- ja kallioperän muutoksen suuruuden kriteerit.

Erittäin suuri myönteinen muutos ++++	Hanke on massatasapainossa tai ylijäämäinen. Ylijääviä kiviaineksia voidaan hyödyntää lähialueen muussa rakentamissa paikkaamaan alueellista maa-/kiviainespulaa. Tarvittavien neitseellisten kiviainesten määrä on erittäin vähäinen. Kaikki hankkeen massanvaihtomaa-ainekset jalostetaan alueella hyödynnettäväksi.
Suuri myönteinen muutos +++	Hanke on jonkin verran alijäämäinen, balanssissa tai ylijäämäinen. Tarvittavat kiviainekset jalostetaan lähialueella syntyvistä tai olemassa olevista ylijäämämaista. Neitseellisen kiviaineksen tarve on erittäin vähäinen ja se saadaan hankealueelta. Ylijääviä kiviaineksia voidaan hyödyntää lähialueen muussa rakentamissa paikkaamassa alueellista kiviainespulaa.
Keskisuuri myönteinen muutos ++	Hanke on jonkin verran alijäämäinen, balanssissa tai ylijäämäinen. Tarvittavat neitseelliset kiviainekset tuotetaan hankealueen sisällä tai niiden tarve on erittäin vähäinen. Massanvaihtojen määrä on vähäinen, massat ovat hyödynnettävissä hankealueella. Ylijääviä kiviaineksia voidaan hyödyntää lähialueen muussa rakentamissa paikkaamassa alueellista kiviainespulaa.

Pieni myönteinen muutos +	Hanke on jonkin verran alijäämäinen, lähes tasapainossa tai ylijäämäinen. Tarvittavat neitseelliset kiviainekset tuotetaan hankealueen sisällä tai niiden tarve on vähäinen. Ylijääviä kiviaineksia voidaan hyödyntää lähialueen muussa rakentamissa paikkaamassa alueellista kiviainespulaa.
Ei muutosta	Ei vaikutusta neitseellisen kiviaineksen ottoon. Ei maa- tai kallioperään kohdistuvia päästöjä.
Pieni kielteinen muutos -	Hankkeen toteuttamiseksi alueen maa- ja kallioperää tarvitsee muokata vain vähän. Hanke on jonkin verran alijäämäinen tai ylijäämäinen ja ylijäämä voidaan käyttää osittain hankkeen sisällä. Tarvittavat kiviainekset tuodaan lähietäisyydeltä tai niitä tarvitaan vähän. Maa- tai kallioperään kohdistuu vain vähäisiä päästöjä.
Keskisuuri kielteinen muutos - -	Hankkeen toteuttamiseksi alueen maa- ja kallioperää tarvitsee muokata kohtalaisesti. Hanke on kohtalaisesti alijäämäinen. Neitseellisiä kiviaineksia tarvitaan paljon ja/tai ne tuodaan kohtalaisen etäisyyden päästä. Maa- tai kallioperään kohdistuu kohtalaisia päästöjä.
Suuri kielteinen muutos - - -	Hankkeen toteuttamiseksi alueen maa- ja kallioperää tarvitsee muokata merkittävästi. Hanke on suuresti alijäämäinen. Tarvittavat kiviainekset tuodaan kaukaa tai niiden määrä on suuri. Maa- tai kallioperään kohdistuu suuria päästöjä.
Erittäin suuri kielteinen muutos - - - -	Hankkeen toteuttamiseksi alueen maa- ja kallioperää tarvitsee muokata erittäin merkittävästi. Hanke on erittäin alijäämäinen. Hankealueen ulkopuolelta tuotavien kiviainesten määrä on erittäin suuri tai ne joudutaan tuomaan kiviainespulan vuoksi kaukaa. Maa- tai kallioperään kohdistuu erittäin suuria päästöjä.

2 Pohjavedet

Taulukko 2-1. Herkkyys pohjavesien kannalta.

Vähäinen	Hankkeen vaikutusalueella ei sijaitse luokiteltua pohjavesialuetta. Alueella ei ole painumaherkkiä rakenteita. Pohjaveden laatu on heikko aikaisemman toiminnan vuoksi. Alueen pohjavettä ei käytetä.
Kohtalainen	Hankkeen vaikutusalueella on 2-luokan pohjavesialue, joka soveltuu yhteisvedenhankintaan, mutta jolle toistaiseksi ei ole osoitettavissa käyttöä yhdyskuntien, haja-asutuksen tai muussa vedenhankinnassa. Pohjaveden laatu on selvästi heikentynyt aikaisemman toiminnan johdosta. Pohjavettä ei käytetä talousvetenä. Vaikutusalueella sijaitsee pohjavedenpinnan muutoksille vain hieman herkkiä kohteita.
Suuri	Hankkeen vaikutusalueella on 1-luokan pohjavesialue, jonka pohjavettä käytetään tai tullaan suunnitelmien mukaan käyttämään tai muutoin tarvitaan esimerkiksi kriisiajan vedenhankintaa varten liittyjämäärältään vähintään 10 asuinhuoneiston vesilaitoksessa tai hyvää raakavettä vaativassa teollisuudessa. Pohjaveden laatu on hyvä. Pohjavettä käytetään talousvetenä. Vaikutusalueella sijaitsee pohjavedenpinnan muutoksille herkkiä kohteita.
Erittäin suuri	Hankkeen vaikutusalueella on 1-luokan pohjavesialue, jonka pohjavettä käytetään kunnallisen tason vesilaitoksessa tai erinomaista raakavettä vaativalla teollisuusalueella. Pohjaveden laatu on erinomainen. Pohjavettä käytetään laajasti talousvetenä. Vaikutusalueella sijaitsee pohjavedenpinnan muutoksille hyvin herkkiä kohteita. Pohjavesialue kuuluu myös luokkaan E eli pintavesi- tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen pohjavedestä.

Taulukko 2-2. Pohjavesien muutoksen suuruuden kriteerit.

Erittäin suuri myönteinen muutos ++++	Toiminta vähentää erittäin suuresti pohjavesien kuormitusta ja parantaa merkittävästi pohjaveden muodostumisolosuhteita tai laatua.
Suuri myönteinen muutos +++	Toiminta vähentää suuresti pohjavesien kuormitusta ja parantaa suuresti pohjaveden muodostumisolosuhteita tai laatua.
Keskisuuri myönteinen muutos ++	Toiminta vähentää jonkin verran määrin pohjavesien kuormitusta ja parantaa kohtalaisesti pohjaveden muodostumisolosuhteita tai laatua.

Pieni myönteinen muutos +	Toiminta vähentää vähän pohjavesien kuormitusta ja parantaa jonkin verran pohjaveden muodostumisolosuhteita tai laatua.
Ei muutosta	Ei vaikutusta pohjavesiin.
Pieni kielteinen muutos -	Nykyiseen tai suunniteltuun vedenottoon ei aiheudu vaikutuksia. Pohjaveden laadun muutos voi olla mitattavissa mutta pysyy talousvedelle asetettujen raja-arvojen sisällä. Muutokset pohjaveden pinnankorkeuksissa ovat pieniä. Muutokset pohjaveden laadussa tai määrässä vaikuttavat vain vähän pohjavedestä riippuvaisiin kohteisiin, kuten lähteisiin. Muutokset pohjaveden laadussa ja määrässä ovat tilapäisiä ja/tai paikallisia.
Keskisuuri kielteinen muutos - -	Pohjaveden nykyinen tai suunniteltu vedenotto voi rajoittua jonkin verran Pohjaveden laadun muutokset voivat olla havaittavissa, mutta pysyvät pääosin talousvedelle asetettujen raja-arvojen sisällä. Muutokset pohjaveden laadussa voivat heikentää jonkin verran pohjaveden kelpoisuutta talousvesikäytössä. Muutokset pohjaveden pinnankorkeuksissa voivat olla ajoittain suurempia kuin keskimääräinen pohjaveden pinnankorkeuden vaihtelu Muutokset pohjaveden pinnankorkeudessa tai laadussa vaikuttavat kohtalaisesti pohjavedestä riippuvaisiin kohteisiin
Suuri kielteinen muutos - - -	Pohjaveden nykyinen tai suunniteltu vedenotto rajoittuu Selvä muutos pohjaveden laadussa, mikä heikentää pohjaveden kelpoisuutta talousvesikäytössä Muutokset pohjaveden pinnankorkeuksissa ovat huomattavia Muutokset pohjaveden pinnankorkeudessa tai laadussa vaikuttavat merkittävästi pohjavedestä riippuvaisiin kohteisiin
Erittäin suuri kielteinen muutos - - - -	Pohjaveden nykyinen tai suunniteltu käyttö estyy Oleellinen muutos pohjaveden laadussa ja useat talousvedelle asetetut raja-arvot ylittyvät selvästi, mikä heikentää pohjaveden kelpoisuutta talousvesikäytössä Muutokset pohjaveden pinnankorkeuksissa ovat paljon suurempia kuin keskimääräinen pohjaveden pinnankorkeuden vaihtelu Muutokset pohjaveden pinnankorkeudessa vaikuttavat hyvin haitallisesti rakenteisiin tai pohjaveden pinnankorkeudesta riippuviin kohteisiin Muutokset pohjaveden laadussa vaikuttavat hyvin haitallisesti pohjaveden laadusta riippuviin kohteisiin

3 Pintavedet

Taulukko 3-1. Herkkyys pintavesien kannalta.

Vähäinen	Vaikutusalueella ei ole vesistöjä tai vesistöjen määrä on pieni. Esiintyvät vesistöt ovat jo vahvasti ihmistoiminnan muokkaamia tai hyvin laajoja, jolloin laimeneminen on suurta.
Kohtalainen	Vaikutusalueella esiintyy jonkin verran vesistöjä. Vesistöjen joukossa on luokiteltuja vesistöjä, joiden tilatavoite on saavuttamatta.
Suuri	Vaikutusalueella on paljon vesistöjä. Vesistöjen joukossa on luonnontilaisia vesistöjä ja/tai luokiteltuja vesistöjä, joiden tila on vaarassa heikentyä.
Erittäin suuri	Vaikutusalueella on erittäin paljon vesistöjä. Vesistöjen joukossa on paljon luonnontilaisia vesistöjä ja/tai luokiteltuja vesistöjä, joiden tila heikentyy.

Taulukko 3-2. Pintavesien muutoksen suuruuden kriteerit.

Erittäin suuri myönteinen muutos ++++	Hanke vähentää päästöjä vesistöön erittäin suuresti ja ekologinen luokitus paranee kaksi luokkaa. Hanke poistaa alueella olevan tulvariskin tai sillä on suuri merkitys tulvasuojelun kannalta.
Suuri myönteinen muutos +++	Hanke vähentää päästöjä vesistöön suuresti ja ekologinen luokitus paranee yhden luokan. Hanke pienentää alueella olevaa tulvariskiä merkittävästi.
Keskisuuri myönteinen muutos ++	Hanke vähentää päästöjä vesistöön kohtalaisesti ja ekologinen luokitus paranee. Hanke pienentää alueella olevaa tulvariskiä kohtalaisesti.
Pieni myönteinen muutos +	Hanke vähentää päästöjä vesistöön vähän mutta ekologinen luokitus ei parane. Hankkeella saattaa olla myönteinen vaikutus tulvariskien kannalta.
Ei muutosta	Ei vaikutusta vesistöihin tai tulvariskeihin.
Pieni kielteinen muutos -	Hanke kasvattaa päästöjä vesistöön vähän mutta ekologinen luokitus ei heikkene. Hanke saattaa kasvattaa tulvariskiä alueella.
Keskisuuri kielteinen muutos - -	Hanke kasvattaa päästöjä vesistöön kohtalaisesti ja ekologinen luokitus heikkenee. Hanke kasvattaa alueen tulvariskiä kohtalaisesti.
Suuri kielteinen muutos - - -	Hanke kasvattaa päästöjä vesistöön suuresti ja ekologinen luokitus heikkenee yhden luokan. Hanke kasvattaa alueella olevaa tulvariskiä merkittävästi.

Erittäin suuri kielteinen muutos - - - -	Estää vedenoton tai tekee raakaveden lähteen käyttökelvottomaksi. Hanke kasvattaa päästöjä vesistöön erittäin suuresti ja ekologinen luokitus heikkenee kaksi luokkaa. Hanke kasvattaa alueella olevaa tulvariskiä merkittävästi tai laajentaa sen vaikutuspiiriä myös uusille alueille tai haittaa muita alueella tehtäviä tulvariskien hallintoimenpiteitä.

4 Luonnon monimuotoisuus

Taulukko 4-1. Herkkyys luonnon moninaisuuden kannalta.

Vähäinen	Alue ei ole luonnontilainen ja ihmisen vaikutus on selvä ja näkyvä. Alueella esiintyvät lajit ja/tai luontotyypit eivät ole erityisen alttiita muutoksille ja palautuvat hyvin. Alue on yhtenäinen eikä siten erityisen altis pirstoutumiselle. Alueella ei ole Mäkelä ja Salo (2024) mukaisia luokkien 1–4 arvokohteita. Vaikutusalueella on maakuntakaavan luonnonsuojelukohde tai METSO-suojelukohde, jonka olosuhteet eivät ole edustavia. Suojelualue on vahvasti ihmisen muokkaamaa ympäristöä.
Kohtalainen	Alue on osittain luonnontilaista tai luonnontilaisen kaltaista. Alueen lajit ja/tai luontotyypit ovat melko alttiita muutoksille, mutta palautuvat kohtalaisesti. Alue on jo osittain pirstoutunut. Alueella on tunnistettu vähintään Mäkelä ja Salo (2024) mukaisia luokan 4 arvokohteita. Vaikutusalueella on Natura-alue, luonnonsuojelualue, suojeluohjelman kohde, maakuntakaavan luo-kohde, METSO suojelukohde tai RAMSAR-kosteikko. Luonnonsuojelualue on olosuhteiltaan luonnontilaisen kaltainen.
Suuri	Alue on suurimmaksi osaksi luonnontilaista tai luonnontilaisen kaltaista. Alueen luontotyypit ja/tai lajit ovat alttiita muutoksille, mutta palautuvat kohtalaisesti. Alue on pirstoutunut. Alueella on tunnistettu vähintään Mäkelä ja Salo (2024) mukaisia luokan 3 arvokohteita. Vaikutusalueella on Natura-alue, luonnonsuojelualue, suojeluohjelman kohde METSO suojelukohde ja/tai RAMSAR-kosteikko. Suojelualueen suojeluperusteet ovat kohtalaisen herkkiä ympäristön muutokselle.
Erittäin suuri	Alue on luonnontilainen tai luonnontilaisen kaltainen. Alueen lajit ja/tai luontotyypit ovat hyvin alttiita muutoksille. Alue on voimakkaasti pirstoutunut. Alueella on tunnistettu vähintään Mäkelä ja Salo (2024) mukaisia luokan 2 arvokohteita Vaikutusalueella on Natura-alue, luonnonsuojelualue, suojeluohjelman kohde METSO suojelukohde ja/tai RAMSAR-kosteikko. Suojelualueen suojeluperusteet ovat erityisen herkkiä ympäristön muutokselle.

Taulukko 4-2. Luonnon monimuotoisuuden muutoksen suuruuden kriteerit.

Erittäin suuri myönteinen muutos ++++	Hankkeen aiheuttamat myönteiset muutokset kasvi- ja eläinlajeihin tai luontotyyppeihin ovat kestoltaan, laajuudeltaan tai voimakkuudeltaan erittäin suuria. Vaikutus on erittäin pitkäaikainen ja pysyvä. Lajisto monipuolistuu selvästi ja huomionarvoisten lajien elinympäristö laajenee. Huomionarvoisen luontotyypin esiintymä laajenee tai sen laatu paranee merkittävästi. Vaikutukset kohdistuvat laajalti huomionarvoisten lajien tai luontotyyppien esiintymisalueelle.
Suuri myönteinen muutos +++	Hankkeen aiheuttamat myönteiset muutokset kasvi- ja eläinlajeihin tai luontotyyppeihin ovat kestoltaan, laajuudeltaan tai voimakkuudeltaan suuria. Vaikutus kestää useita vuosia. Lajisto monipuolistuu selvästi ja myönteinen muutos kohdistuu huomionarvoisten lajien tai luontotyyppien esiintymiin selvästi. Luontotyyppien esiintymien laatu paranee merkittävästi.

Keskisuuri myönteinen muutos ++	Hankkeen aiheuttamat myönteiset muutokset kasvi- ja eläinlajeihin tai luontotyyppeihin ovat kestoltaan, laajuudeltaan tai voimakkuudeltaan enintään kohtalaisia. Vaikutus kestää joitakin vuosia. Lajisto monipuolistuu jonkin verran, ja myönteisiä vaikutuksia kohdistuu jonkin verran suoraan huomionarvoisten lajien elinympäristöihin tai luontotyyppien esiintymiin. Luontotyyppien esiintymien laatu paranee jonkin verran.
Pieni myönteinen muutos +	Hankkeen aiheuttamat myönteiset muutokset kasvi- ja eläinlajeihin tai luontotyyppeihin laajuudeltaan pienialaisia tai kestoltaan lyhytaikaisia. Lajiston monimuotoisuus voi kasvaa. Myönteinen muutos kohdistuu enimmäkseen tavanomaiseen luontoon, mutta se tukee huomionarvoisten eliöiden tai luontotyyppien elinympäristöjä.
Ei muutosta	Arvioitavasta toiminnasta ei kohdistu nykytilasta poikkeavaa vaikutusta luonnonoloihin.
Pieni kielteinen muutos -	Hankkeen aiheuttamat kielteiset muutokset kasvi- ja eläinlajeihin tai luontotyyppeihin laajuudeltaan pienialaisia. Vaikutukset ovat lyhytkestoisia ja vaikutus kestää enintään muutamia kuukausia. Lajien runsaussuhteet voivat muuttua ja huomionarvoisten lajien elinympäristö pirstoutuu vain vähän.
Keskisuuri kielteinen muutos - -	Hankkeen aiheuttamat kielteiset muutokset kasvi- ja eläinlajeihin tai luontotyyppeihin ovat kestoltaan, laajuudeltaan tai voimakkuudeltaan enintään kohtalaisia. Vaikutus kestää noin 1–3 vuotta. Mahdollisesti pidempään kestävä vaikutus voi kuulua tähän luokkaan, mikäli luontoon kohdistuvan muutoksen voimakkuus tai laajuus on pieni. Lajien runsaussuhteet muuttuvat jonkin verran ja huomionarvoisten lajien elinympäristö tuhoutuu, heikkenee tai pirstoutuu osittain. Luontotyyppien esiintymien laatu heikkenee jonkin verran.
Suuri kielteinen muutos - - -	Hankkeen aiheuttamat kielteiset muutokset kasvi- ja eläinlajeihin tai luontotyyppeihin ovat kestoltaan, laajuudeltaan tai voimakkuudeltaan suuria. Vaikutus kestää noin 3–10 vuotta. Lajien runsaussuhteet muuttuvat selvästi ja huomionarvoisten lajien elinympäristö tuhoutuu, heikkenee tai pirstoutuu. Luontotyyppien esiintymien laatu heikkenee merkittävästi.
Erittäin suuri kielteinen muutos - - - -	Hankkeen aiheuttamat kielteiset muutokset kasvi- ja eläinlajeihin tai luontotyyppeihin ovat kestoltaan, laajuudeltaan tai voimakkuudeltaan erittäin suuria. Vaikutus kestää yli 10 vuotta tai on pysyvä. Lajien runsaussuhteet muuttuvat selvästi ja huomionarvoisten lajien elinympäristö tuhoutuu, heikkenee tai pirstoutuu hyvin selvästi. Luontotyyppien esiintymien laatu heikkenee merkittävästi. Vaikutukset kohdistuvat laajalti huomionarvoisten lajien tai luontotyyppien esiintymisalueelle.

5 Yhdyskuntarakenne, alueidenkäyttö ja elinkeinot

Taulukko 5-1. Herkkyys yhdyskuntarakenteen ja alueidenkäytön kannalta.

	Lainsäädännöllinen ohjaus	**Yhteiskunnallinen merkitys**	**Alttius muutoksille**
Vähäinen	Hankealuetta käytetään metsätalouteen tai hankealueelle on oikeusvaikutteisessa kaavassa osoitettu sellaista alueidenkäyttöä, joka ei ole ristiriidassa hankkeen kanssa.	Hankkeen vaikutusalueella ei ole matkailun kannalta tärkeitä alueita. Vaikutusalueella ei ole ympäristöhäiriöille herkkiä kohteita, vain yksittäisiä asukkaita tai loma-asukkaita.	Metsätalouskäytössä olevat alueet, joilla ei ole erityisiä ympäristöarvoja tai merkittävää virkistyskäyttöä. Liikenne- ja teollisuusympäristöt tms. itse häiriötä aiheuttavien toimintojen alueet, joilla ei ole suuressa määrin asutusta, virkistyskäyttöä tai muuta häiriöille herkkiä toimintoja.
Kohtalainen	Hankealueella sijaitsee muuta alueidenkäyttöä kuin metsää tai hankealueelle on oikeusvaikutteisessa kaavassa osoitettu hankkeen kanssa ristiriitaista alueidenkäyttöä, jota ei vielä ole toteutettu.	Hankealue tai sen vaikutusalue on tärkeä matkailuelinkeinon kannalta. Hankealueella on asutusta tai loma-asutusta. Vaikutusalueella on yksittäisiä ympäristöhäiriöille herkkiä kohteita kuten koulut, päiväkodit ja hoitolaitokset.	Asukasmäärältään vähäiset ennestään rakennetut alueet. Rakentamattomat alueet, joita käytetään virkistykseen, mutta joiden virkistyskäyttö voidaan korvata muilla läheisillä alueilla. Yhdyskuntarakenne on melko vakiintunut ja melko tiivis, vapaita alueita tai toisarvoisella käytöllä olevia reservialueita löytyy jonkin verran.
Suuri	Osalle hankealueesta on osoitettu lainvoimaisessa kaavassa hankkeen kanssa ristiriitainen alueidenkäyttö, joka on myös toteutettu, esimerkiksi asemakaavan mukainen asuinalue tai yleiskaavassa osoitettu suojelualue.	Hankealue tai sen välitön lähialue on tärkeä matkailuelinkeinon kannalta eikä matkailutoimintoja voi siirtää muualle lähialueella. Hankealueella on melko runsaasti asutusta tai loma- asutusta. Hankealueen läheisyydessä on useita ympäristöhäiriöille herkkiä kohteita kuten koulut, päiväkodit ja hoitolaitokset.	Asuinalueet, niiden välittömät lähiympäristöt, luontokohteet sekä lähivirkistysalueet ja muut viherverkoston kohteet, joiden riittävyys käyttäjämääriin suhteutettuna on heikko. Alueilla on käyttäjämääriin nähden niukasti virkistysalueita tai muutoin heikot mahdollisuudet osoittaa korvaavia virkistysreittejä ja -alueita. Yhdyskuntarakenne on vakiintunut ja melko tiivis, vain vähän vapaita alueita tai toisarvoisella käytöllä olevia reservialueita.

Erittäin suuri	Koko hankealueelle on osoitettu lainvoimaisessa kaavassa hankkeen kanssa ristiriitainen alueidenkäyttö, joka on myös toteutettu, esimerkiksi asemakaavan mukainen asuinalue tai yleiskaavassa osoitettu suojelualue.	Hankealue on erittäin tärkeä matkailuelinkeinon kannalta eikä matkailutoimintoja voi siirtää muualle lähialueella. Hankealueella on runsaasti asutusta tai loma-asutusta. Hankealueen välittömässä läheisyydessä on useita ympäristöhäiriöille herkkiä kohteita kuten koulut, päiväkodit ja hoitolaitokset.	Asuinalueet, niiden välittömät lähiympäristöt sekä lähivirkistykseen käytetyt alueet, joiden riittävyys käyttäjämääriin suhteutettuna on hyvin heikko. Alueilla on käyttäjämääriin nähden hyvin niukasti virkistykseen soveltuvia alueita tai muutoin erittäin heikot mahdollisuudet osoittaa korvaavia virkistykseen soveltuvia alueita tai virkistysreittejä. Yhdyskuntarakenne on vakiintunut ja tiivis, ei vapaita alueita tai toisarvoisella käytöllä olevia reservialueita.

Taulukko 5-2. Yhdyskuntarakenteen ja alueidenkäytön muutoksen suuruuden kriteerit.

Erittäin suuri myönteinen muutos ++++	Hankkeesta on erittäin suuri hyöty alueen nykyiselle tai suunnitellulle alueidenkäytölle. Hanke tukee erittäin selvästi lähialueiden alueidenkäytön kehittämistä.
Suuri myönteinen muutos +++	Hankkeesta on suuri hyöty alueen nykyiselle tai suunnitellulle alueidenkäytölle. Hanke tukee selvästi lähialueiden alueidenkäytön kehittämistä.
Keskisuuri myönteinen muutos ++	Hankkeesta on jonkin verran hyötyä alueen nykyiselle tai suunnitellulle alueidenkäytölle. Hanke tukee lähialueiden alueidenkäytön kehittämistä.
Pieni myönteinen muutos +	Hankkeesta on vain vähän hyötyä alueen nykyiselle tai suunnitellulle alueidenkäytölle. Hanke tukee hieman lähialueiden alueidenkäytön kehittämistä.
Ei muutosta	Hanke ei juuri muuta alueen alueidenkäyttöä. Hanke voidaan toteuttaa ilman kaavamuutoksia.
Pieni kielteinen muutos -	Hankkeesta on vain vähän haittaa alueen nykyiselle tai suunnitellulle alueidenkäytölle. Hanke rajoittaa hiukan lähialueen alueidenkäytön kehittämistä. Hanke voidaan todennäköisesti toteuttaa ilman, että kaavoja tarvitsee muuttaa.
Keskisuuri kielteinen muutos - -	Hankkeesta on jonkin verran haittaa alueen nykyiselle tai suunnitellulle alueidenkäytölle. Yhdyskuntarakenne hajaantuu jonkin verran. Hanke rajoittaa lähialueen alueidenkäytön kehittämistä. Hanke edellyttää jonkin kaavan muuttamista, mutta kaavamuutoksen toteuttaminen on todennäköisesti melko helppoa.

Suuri kielteinen muutos - - -	Hankkeesta on suurta haittaa alueen nykyiselle tai suunnitellulle alueidenkäytölle. Yhdyskuntarakenne hajaantuu. Hankkeen lähialueen muu kuin hankkeeseen liittyvä kehittäminen pysähtyy. Hanketta ei voi toteuttaa ilman että muutetaan maakunta-, yleis- ja asemakaavaa, mutta kaavojen muuttamiseen löytyy todennäköisesti poliittinen tahtoa.
Erittäin suuri kielteinen muutos - - - -	Alueen nykyinen tai suunniteltu alueidenkäyttö estyy hankkeen seurauksena Yhdyskuntarakenne hajaantuu oleellisesti. Hankkeen lähialueen muu kuin hankkeeseen liittyvä kehittäminen loppuu pysyvästi. Hanketta ei voi toteuttaa ilman että muutetaan maakunta-, yleis- ja asemakaavaa, ja kaavojen muuttamiseen ei todennäköisesti löydy poliittista tahtoa.

6 Maisema ja kulttuuriympäristö

Taulukko 6-1. Herkkyys maiseman kannalta.

Vähäinen	Vaikutusalueella ei ole mainittavia maisemakohteita, näkymiä tai historiallisia arvoja tai kohteet sijaitsevat yli 1 km:n päässä hankealueesta. Ajallisesti tai tyylillisesti sekä mittakaavaltaan tai rakenteeltaan epäyhtenäisinä rakentuneet aluekokonaisuudet. Ympäristö, jossa on ennestään maisemavaurioita. Maisematyypin luonne on kumpuileva, maisematilat tai näkymät ovat rajautuvia, jolloin syntyy katvealueita. Vaikutusten kokevien ihmisten määrä on pieni.
Kohtalainen	Vaikutusalueella on maakunnallisesti tai paikalliseksi luokiteltavia arvokkaita maisema-alueita, kulttuuriympäristöjä, arkkitehtonisia tai historiallisia arvoja 0–1 km säteellä hankealueesta tai valtakunnallisesti arvokkaiksi luokiteltavia maisema-alueita, kulttuuriympäristöjä 1–2 km säteellä hankealueelta. Vaikutusalueella on maisemallista arvoa paikallisille asukkaille. Aiemmin haitallisille muutoksille altistuneet maisema- tai kulttuurihistorialliset kohteet tai pirstoutuneet virkistysalueet, arvokohteet, joissa on teollisuustoimintaa tai suuret liikennemäärät. Maisematyypin luonne on kumpuileva, maisematilat tai näkymät ovat rajautuvia, jolloin syntyy katvealueita. Vaikutusten kokevien ihmisten määrä on kohtalainen.
Suuri	Vaikutusalueella on valtakunnallisesti arvokkaiksi luokiteltavia maisema-alueita, kulttuuriympäristöjä, arkkitehtonisia tai historiallisia arvoja 0–1 km säteellä hankealueesta. Vaikutusalueella on maisemallista arvoa luonto- tai kulttuurimatkailulle. Maisemaltaan tai käyttötarkoitukseltaan melko alkuperäisinä tai muutoin melko eheinä säilyneet maisema- tai kulttuurihistorialliset kohteet tai aluekokonaisuudet, melko yhtenäiset viher- tai virkistysalueet tai luonto- alueet. Maisematyypin luonne on melko pienipiirteinen, maisematiloiltaan vaihteleva, mutta mahdollistaa pitkiä näkymiä. Vaikutus kohdistuu suureen joukkoon ihmisiä
Erittäin suuri	Vaikutusalueella on valtakunnallisesti erittäin arvokkaiksi luokiteltavia maisema-alueita, kulttuuriympäristöjä, arkkitehtonisia tai historiallisia arvoja 0–2 km säteellä hankealueesta. Vaikutusalueella on maisemallisesti erittäin suuri arvo luonto- tai kulttuurimatkailulle. Maisemaltaan tai käyttötarkoitukseltaan alkuperäisinä, ja muutoin eheinä säilyneet maisema- tai kulttuurihistorialliset kohteet tai aluekokonaisuudet, yhtenäiset viher- tai virkistysalueet tai luontoalueet. Maisematyypin luonne on pienipiirteinen, maisematiloiltaan vaihteleva, mutta mahdollistaa hyvin pitkiä näkymiä. Vaikutus kohdistuu hyvin suureen joukkoon ihmisiä.

Taulukko 6-2. Maiseman muutoksen suuruuden kriteerit.

Erittäin suuri myönteinen muutos ++++	Muutos näkyy maisemassa erittäin laajalle alueelle. Muutos vaikuttaa erittäin paljon maiseman tai kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksiin huomattavasti parantavasti. Muutoksen myötä maiseman luonne muuttuu niin, että paikan tai alueen koettu käyttö tai kokemus muuttuu erittäin selvästi myönteiseen suuntaan.
Suuri myönteinen muutos +++	Muutos näkyy maisemassa laajalle alueelle. Muutos vaikuttaa oleellisella tavalla maiseman tai kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominais- pirteiden säilymisen mahdollisuuksiin parantavasti. Muutoksen myötä maiseman luonne muuttuu niin, että paikan tai alueen koettu käyttö muuttuu selvästi myönteiseen suuntaan.
Keskisuuri myönteinen muutos ++	Muutos näkyy välitöntä lähiympäristöä laajemmin. Muutos vaikuttaa maiseman tai kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksiin jonkin verran parantavasti. Muutoksen myötä maiseman luonne muuttuu osittain niin, että alueen käyttö ja kokemus alueesta muuttuu myönteiseen suuntaan.
Pieni myönteinen muutos +	Muutos näkyy vain välittömään lähiympäristöön. Muutos vaikuttaa vähäisessä määrin maiseman tai kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden omi- naispiirteiden säilymisen mahdollisuuksiin parantavasti. Muutoksen myötä maiseman luonteeseen ei kohdistu mainittavia muutoksia. Alueen käyttö tai kokemus alueesta ei muutu.
Ei muutosta	Ei muutosta maisemakuvaan
Pieni kielteinen muutos -	Muutos näkyy vain välittömään lähiympäristöön. Muutos ei vaikuta maiseman tai kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksiin heikentävästi. Muutoksen myötä maiseman luonteeseen ei kohdistu mainittavia muutoksia. Alueen käyttö tai kokemus alueesta ei muutu.
Keskisuuri kielteinen muutos - -	Muutos näkyy välitöntä lähiympäristöä laajemmin. Muutos vaikuttaa maiseman tai kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksiin jonkin verran heikentävästi. Muutoksen myötä maiseman luonne muuttuu osittain niin, että alueen käyttö ja kokemus alueesta muuttuu kielteiseen suuntaan.
Suuri kielteinen muutos - -	Muutos näkyy maisemassa laajalle alueelle. Muutos vaikuttaa oleellisella tavalla maiseman tai kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominais- pirteiden säilymisen mahdollisuuksiin heikentävästi. Muutoksen myötä maiseman luonne muuttuu niin, että paikan tai alueen nykyinen myönteiseksi koettu käyttö muuttuu selvästi kielteiseen suuntaan.
Erittäin suuri kielteinen muutos - - -	Muutos näkyy maisemassa erittäin laajalle alueelle. Muutos vaikuttaa erittäin paljon maiseman tai kulttuuriympäristön kannalta tärkeiden ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksiin heikentävästi. Muutoksen myötä maiseman luonne muuttuu niin, että paikan tai alueen nykyinen myönteiseksi koettu käyttö estyy tai kokemus on kielteinen.

7 Arkeologinen kulttuuriperintö

Taulukko 7-1. Herkkyys arkeologisen kulttuuriperinnön kannalta.

Vähäinen	Tämä luokka ei ole käytössä arkeologisen kulttuuriperinnön arvioinnissa.
Kohtalainen	Muu kulttuuriperintökohde tai mahdollinen muinaisjäännös.
Suuri	Muinaismuistolailla suojeltu kiinteä muinaisjäännös.
Erittäin suuri	Valtakunnallisesti merkittävä arkeologinen alue (VARK) tai UNESCO:n maailmanperintökohde.

Taulukko 7-2. Arkeologiseen kulttuuriperintöön kohdistuvan muutoksen suuruuden kriteerit.

Erittäin suuri myönteinen muutos ++++	Hankkeen myötä tehtyjen inventointien vuoksi alueelta löytyy merkittävä määrä ja/tai arvoltaan erityisen merkittäviä uusia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Arkeologisen kulttuuriperinnön ominaispiirteiden säilyminen ei vaarannu hankkeen myötä.
Suuri myönteinen muutos +++	Hankkeen myötä tehtyjen inventointien vuoksi alueelta löytyy suuri määrä uusia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Arkeologisen kulttuuriperinnön ominaispiirteiden säilyminen ei vaarannu hankkeen myötä.
Keskisuuri myönteinen muutos ++	Hankkeen myötä tehtyjen inventointien vuoksi alueelta löytyy uusia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Arkeologisen kulttuuriperinnön ominaispiirteiden säilyminen ei vaarannu hankkeen myötä.
Pieni myönteinen muutos +	Hankkeen myötä alueella on tehty arkeologisen kulttuuriperinnön inventointi. Arkeologisen kulttuuriperinnön ominaispiirteiden säilyminen ei vaarannu hankkeen myötä.
Ei muutosta	Ei aiheuta havaittavia vaikutuksia arkeologiseen kulttuuriperintöön.
Pieni kielteinen muutos -	Riski kiinteän muinaisjäännöksen tai muun kulttuuriperintökohteen vaurioitumiseen on vähäinen.
Keskisuuri kielteinen muutos - -	Riski kiinteän muinaisjäännöksen tai muun kulttuuriperintökohteen vaurioitumiseen on kohtalainen.

Suuri kielteinen muutos - -	Riski kiinteän muinaisjäännöksen tai muun kulttuuriperintökohteen vaurioitumiseen on suuri.
Erittäin suuri kielteinen muutos - - -	Riski kiinteän muinaisjäännöksen tai muun kulttuuriperintökohteen vaurioitumiseen on erittäin suuri.

8 Liikenne

Taulukko 8-1. Herkkyys liikenteen kannalta.

	Vähäinen	Kohtalainen	Suuri	Erittäin suuri
Liikennemäärät	Suuret /tielle sopivat	Kohtalaiset	Melko vähäiset	Hyvin vähäiset
Liikennemäärä tietyypille	Vähäinen	Suunnitellun mukainen	Ruuhkainen	Erittäin ruuhkainen
Raskasta liikennettä	Paljon	Jonkin verran	Melko vähän	Hyvin vähän
Raskaan liikenteen osuus (kansallinen keskiarvo 10 %)	Yli 20 %	10-20 %	Alle 10 %	Hyvin vähän
Tietyyppi	Valta- / kantatie	Kanta- / seututie	Yhdysteitä /kokoojakatuja	Pieniä paikallisteitä / asuntokatuja
Tieverkko raskaan liikenteen osuuteen tai liikennemääriin nähden	Hyvin sopiva, suunniteltu raskaalle /vilkkaalle liikenteelle	Sopiva	Kapea tai onnettomuusaltis	Hyvin kapea tai onnettomuusaltis, ei ole suunniteltu raskaalle /vilkkaalle liikenteelle
Herkkiä tienkäyttäjiä (koulu, päiväkoti, palvelutalo, sairaala)	Vähän	Jonkin verran	Melko runsaasti	Runsaasti
Onnettomuuksia	Ei tavanomaista enempää	Jonkin verran	Melko runsaasti	Runsaasti
Liittymätiheys	Tietyypin mukainen	Kohtalainen	Suuri	Erittäin suuri
Liittymien toimivuus	Hyvä	Kohtalainen	Ongelmia	Paljon ongelmia
Lisäliikenteen vaikutus liikenteen sujuvuuteen	Ei vaikutusta	Vaikeuttaisi vähän	Vaikeuttaisi jonkin verran	Vaikeuttaisi suuresti / tukkisi

Taulukko 8-2. Liikenteen muutoksen suuruuden kriteerit.

Erittäin suuri myönteinen muutos ++++	Liikennemäärät, raskaan liikenteen osuus ja onnettomuusmäärät vähenevät erittäin paljon (yli 80 %). Hanke parantaa erittäin paljon liikenteen sujuvuutta, jalankulun ja pyöräilyn olosuhteita sekä liikenneturvallisuutta. Muutokset ovat erittäin laaja-alaisia sekä erittäin pitkäaikaisia tai pysyviä.
Suuri myönteinen muutos +++	Liikennemäärät, raskaan liikenteen osuus ja onnettomuusmäärät vähenevät paljon (40–80 %). Hanke parantaa paljon liikenteen sujuvuutta, jalankulun ja pyöräilyn olosuhteita sekä liikenneturvallisuutta. Muutokset ovat laaja-alaisia sekä erittäin pitkäaikaisia.

Keskisuuri myönteinen muutos ++	Liikennemäärät, raskaan liikenteen osuus ja onnettomuusmäärät vähenevät kohtalaisesti (10–40 %). Hanke parantaa jonkin verran liikenteen sujuvuutta, jalankulun ja pyöräilyn olosuhteita sekä liikenneturvallisuutta. Muutokset ovat kohtalaisella alueella sekä osin pitkäaikaisia ja osin palautuvia.
Pieni myönteinen muutos +	Liikennemäärät, raskaan liikenteen osuus ja onnettomuusmäärät vähenevät vähän (alle 10 %). Hanke parantaa vähän liikenteen sujuvuutta, jalankulun ja pyöräilyn olosuhteita sekä liikenneturvallisuutta. Muutokset ovat lyhytaikaisia ja palautuvia.
Ei muutosta	Hankkeella ei ole vaikutusta liikenteeseen.
Pieni kielteinen muutos -	Liikennemäärät, raskaan liikenteen osuus ja onnettomuusmäärät kasvavat vähän (alle 10 %). Hanke heikentää vähän liikenteen sujuvuutta, jalankulun ja pyöräilyn olosuhteita sekä liikenneturvallisuutta. Muutokset ovat lyhytaikaisia ja palautuvia.
Keskisuuri kielteinen muutos - -	Liikennemäärät, raskaan liikenteen osuus ja onnettomuusmäärät kasvavat kohtalaisesti (10–40 %). Hanke heikentää jonkin verran liikenteen sujuvuutta, jalankulun ja pyöräilyn olosuhteita sekä liikenneturvallisuutta. Muutokset ovat kohtalaisella alueella sekä osin pitkäaikaisia ja osin palautuvia.
Suuri kielteinen muutos - - -	Liikennemäärät, raskaan liikenteen osuus ja onnettomuusmäärät kasvavat paljon (40–80 %). Hanke heikentää paljon liikenteen sujuvuutta, jalankulun ja pyöräilyn olosuhteita sekä liikenneturvallisuutta. Muutokset ovat laaja-alaisia sekä erittäin pitkäaikaisia.
Erittäin suuri kielteinen muutos - - - -	Liikennemäärät, raskaan liikenteen osuus ja onnettomuusmäärät kasvavat erittäin paljon (yli 80 %) Hanke heikentää erittäin paljon liikenteen sujuvuutta, jalankulun ja pyöräilyn olosuhteita sekä liikenneturvallisuutta. Muutokset ovat erittäin laaja-alaisia sekä erittäin pitkäaikaisia tai pysyviä.

9 Melu

Taulukko 9-1. Herkkyys melun kannalta

Vähäinen	Yksittäinen asuinrakennus tai loma-asunto. Kasvistoperusteinen Natura 2000-alue. Myös muita voimakkaita melulähteitä.
Kohtalainen	Muutama yksittäinen asuinrakennus tai loma-asunto. Hoito- tai oppilaitos. Paikallinen virkistyskäyttöarvo.
Suuri	Tiivis asuin- tai loma-asuinalue. Hoito- tai oppilaitos. Luonnonsuojelualue. Linnustoperusteinen Natura 2000-alue.
Erittäin suuri	Tiivis asuin- tai loma-asuinalue. Kansallispuisto. Taustamelutaso nykytilanteessa alle 55 dB.

Taulukko 9-2. Melun muutoksen suuruuden kriteerit.

Erittäin suuri myönteinen muutos ++++	Nykyisen väylän varrella melutasot laskevat 10 dB tai yli vertailutilanteeseen ”Nolla” verrattuna aluekohtaisesti tarkasteltuna. Liki kaikki asukkaat saadaan pois päiväajan ohjearvon ylittävän melun vyöhykkeeltä.
Suuri myönteinen muutos +++	Nykyisen väylän varrella melutasot laskevat 5 dB tai yli vertailutilanteeseen ”Nolla” verrattuna aluekohtaisesti tarkasteltuna. Päiväajan ohjearvon ylittävälle melulle altistuvien asukkaiden määrä vähenee merkittävästi.
Keskisuuri myönteinen muutos ++	Nykyisen väylän varrella melutasot laskevat 2–5 dB vertailutilanteeseen ”Nolla” verrattuna. Päiväajan ohjearvon ylittävälle melulle altistuvien asukkaiden määrä vähenee hieman.
Pieni myönteinen muutos +	Nykyisen väylän varrella melutasot laskevat alle 2 dB vertailutilanteeseen ”Nolla” verrattuna. Päiväajan ohjearvon ylittävälle melulle altistuvien asukkaiden määrä vähenee vähän.
Ei muutosta	Ei muutosta melutilanteeseen / haittoja ja etuja samanaikaisesti.

Pieni kielteinen muutos -	Nykyisen väylän varrella melutasot nousevat alle 2 dB vertailutilanteeseen ”Nolla” verrattuna. Päiväajan ohjearvon ylittävälle melulle altistuvien asukkaiden määrä lisääntyy vähän.
Keskisuuri kielteinen muutos - -	Nykyisen väylän varrella melutasot nousevat 2–5 dB vertailutilanteeseen ”Nolla” verrattuna. Päiväajan ohjearvon ylittävälle melulle altistuvien asukkaiden määrä lisääntyy hieman.
Suuri kielteinen muutos - - -	Nykyisen väylän varrella melutasot nousevat 5 dB tai yli vertailutilanteeseen ”Nolla” verrattuna aluekohtaisesti tarkasteltuna. Päiväajan ohjearvon ylittävälle melulle altistuvien asukkaiden määrä lisääntyy merkittävästi.
Erittäin suuri kielteinen muutos - - - -	Nykyisen väylän varrella melutasot nousevat 10 dB tai yli vertailutilanteeseen ”Nolla” verrattuna aluekohtaisesti tarkasteltuna. Päiväajan ohjearvon ylittävälle melutasolle altistuu merkittävä määrä asukkaita, eikä hankkeen meluvaikutuksia saada tehokkaasti torjuttua.

10 Tärinä

Taulukko 10-1. Herkkyys tärinän kannalta.

Vähäinen	Yksittäinen asuinrakennus tai loma-asunto. Myös muita melko voimakkaita tärinälähteitä.
Kohtalainen	Muutama yksittäinen asuinrakennus tai loma-asunto. Hoito- tai oppilaitos. Paikallinen virkistyskäyttöarvo.
Suuri	Asuin- tai loma-asuinalue. Hoito- tai oppilaitos.
Erittäin suuri	Tiivis asuin- tai loma-asuinalue.

Taulukko 10-2. Tärinän muutoksen suuruuden kriteerit.

Erittäin suuri myönteinen muutos ++++	Merkittävästi haitannut tärinävaikutus saadaan loppumaan kokonaan tärinävaimennustoimien vaikutuksesta.
Suuri myönteinen muutos +++	Alueella ilmenevä tärinä vaimenee merkittävästi toimintojen siirtymisen ja liikennöintireittien muutosten johdosta.
Keskisuuri myönteinen muutos ++	Alueella ilmenevä tärinä vaimenee kohtalaisesti toimintojen siirtymisen ja liikennöintireittien muutosten johdosta.
Pieni myönteinen muutos +	Alueella ilmenevä tärinä vaimenee hieman toimintojen siirtymisen ja liikennöintireittien muutosten johdosta.
Ei muutosta	Ei muutosta tärinätilanteeseen / haittoja ja etuja samanaikaisesti
Pieni kielteinen muutos -	Ihmiset havaitsevat lisääntyneen tärinän, mutta se ei ole yleensä häiritsevää.

Keskisuuri kielteinen muutos - -	Lisääntynyt tärinä aiheuttaa häiriötä pienelle osalle vaikutusalueen asukkaista ja rakenteissa saat- taa ilmetä pieniä pintahalkeamia.
Suuri kielteinen muutos - -	Lisääntynyt tärinä aiheuttaa häiriötä suurelle osalle vaikutusalueen asukkaista ja rakenteissa saat- taa ilmetä vähäisiä vaurioita.
Erittäin suuri kielteinen muutos - - -	Lisääntynyt tärinä aiheuttaa merkittäviä rakenteellisia vaurioita vaikutusalueen rakennuksissa ja rakenteissa. Tärinän aiheuttama häiriö asutukselle on erittäin suurta.

11 Ilmanlaatu

Taulukko 11-1. Herkkyys ilmanlaadun kannalta.

Vähäinen	Yksittäinen asuin- tai lomarakennus.
Kohtalainen	Muutamia asuin- tai lomarakennuksia.
Suuri	Useita asuin- tai lomarakennuksia. Herkkä kohde, ei asuinkäyttöön rinnastettava (esim. koulu tai päiväkoti).
Erittäin suuri	Useita asuin- tai lomarakennuksia. Herkkä kohde, asuinkäyttöön rinnastettava käyttö (esim. hoitolaitos).

Taulukko 11-2. Ilmanlaadun muutoksen suuruuden kriteerit.

Erittäin suuri myönteinen muutos ++++	Suositusetäisyyden sisäpuolelle ei sijoitu uusia asuinrakennuksia tai herkkiä kohteita. Tilanne paranee useiden (yli 10) asuinrakennusten tai asuinkäyttöön rinnastettavan herkän kohteen osalta vertailuvaihtoehtoon verrattuna. Ilmapäästöt vähenevät yli 20 %.
Suuri myönteinen muutos +++	Suositusetäisyyden sisäpuolelle ei sijoitu uusia asuinrakennuksia tai herkkiä kohteita. Tilanne paranee useiden (yli 10) asuinrakennusten tai herkän kohteen osalta vertailuvaihtoehtoon verrattuna. Ilmapäästöt vähenevät 10–20 %.
Keskisuuri myönteinen muutos ++	Suositusetäisyyden sisäpuolelle ei sijoitu uusia asuinrakennuksia tai herkkiä kohteita. Tilanne paranee joidenkin (5–10) asuinrakennusten tai lomarakennusten osalta vertailuvaihtoehtoon verrattuna. Ilmapäästöt vähenevät alle 10 %.
Pieni myönteinen muutos +	Suositusetäisyyden sisäpuolelle ei sijoitu uusia asuinrakennuksia tai herkkiä kohteita. Tilanne paranee yksittäisten (alle 5) asuinrakennusten tai lomarakennusten osalta vertailuvaihtoehtoon verrattuna. Ilmapäästöt vähenevät alle 5 %.
Ei muutosta	Ei muutosta ilmanlaatutilanteeseen / haittoja ja etuja samanaikaisesti. Ilmapäästöissä ei tapahdu muutosta.
Pieni kielteinen muutos -	Suositusetäisyyden sisäpuolelle sijoittuu uusia asuinrakennuksia tai herkkiä kohteita. Tilanne heikkenee yksittäisten (alle 5) asuinrakennusten tai lomarakennusten osalta vertailuvaihtoehtoon verrattuna. Ilmapäästöt kasvavat alle 5 %.
Keskisuuri kielteinen muutos - -	Suositusetäisyyden sisäpuolelle sijoittuu uusia asuinrakennuksia tai herkkiä kohteita. Tilanne heikkenee joidenkin (5–10) asuinrakennusten tai lomarakennusten osalta vertailuvaihtoehtoon verrattuna. Ilmapäästöt kasvavat alle 10 %.

Suuri kielteinen muutos - -	Suositusetäisyyden sisäpuolelle sijoittuu uusia asuinrakennuksia tai herkkiä kohteita. Tilanne heikkenee useiden (yli 10) asuinrakennusten tai herkän kohteen osalta vertailuvaihtoehtoon verrattuna. Ilmapäästöt kasvavat 10–20 %.
Erittäin suuri kielteinen muutos - - -	Suositusetäisyyden sisäpuolelle sijoittuu uusia asuinrakennuksia tai herkkiä kohteita. Tilanne heikkenee useiden (yli 10) asuinrakennusten tai asuinkäyttöön rinnastettavan herkän kohteen osalta vertailuvaihtoehtoon verrattuna. Ilmapäästöt kasvavat yli 20 %.

12 Elinolot, viihtyvyys ja terveys

Taulukko 12-1. Herkkyys ihmisten elinolojen kannalta.

Vähäinen	Lähialueella ei ollenkaan tai vähän potentiaalisia haitankärsijöitä; hajanaista asutusta tai hyvin tiivis kaupunkimainen asutus. Asuinympäristö on luonteeltaan vähemmän herkkä häiriöille. Hyvin vähän tai ei ollenkaan herkkiä kohteita (esim. koulu, päiväkoti, hoitokoti) tai julkisia tai yksityisiä palveluja (esim. leirintäalue, matkailupalvelut), jotka voisivat altistua häiriöille Vähäisesti harrastus- tai virkistyskäyttöarvoa. Ei olennainen osa viherverkkoa eikä luontoalueita. Vaihtoehtoisia alueita on tarjolla. Alueella on paljon ympäristöhäiriöitä aiheuttavia toimintoja (melu, pöly, haju, liikenne). Ympäristön muutostila on jatkuva. Alueen sopeutumiskyky on suuri.
Kohtalainen	Lähialueella jonkin verran potentiaalisia haitankärsijöitä; jonkin verran asutusta, joitain kyläyhteisöjä / asuinalueita. Asuinympäristö on luonteeltaan jonkin verran herkkä häiriöille. Lähialueella on jonkin verran herkkiä kohteita tai julkisia tai yksityisiä palveluja, jotka voisivat altistua häiriöille. Jonkin verran harrastus- tai virkistyskäyttöarvoa. Osa viherverkkoa tai luontoalueilta. Vaihtoehtoisille alueille on jonkin verran matkaa. Alueella on jonkin verran ympäristöhäiriöitä aiheuttavia toimintoja. Muutoksia ympäristössä ajoittain. Alueen sopeutumiskyky kohtalainen.
Suuri	Lähialueella on paljon potentiaalisia haitankärsijöitä; melko runsaasti asutusta, kyläyhteisöjä / asuinalueita. Asuinympäristö on luonteeltaan melko herkkä häiriöille. Lähialueella on melko runsaasti herkkiä kohteita tai julkisia tai yksityisiä palveluja, jotka voisivat altistua häiriöille. Suuri harrastus- tai virkistyskäyttöarvo. Alue liittyy tiiviisti viherverkkoon tai arvokkaisiin luontoalueisiin. Korvaaville alueille on hankala päästä. Alueella on vähän ympäristöhäiriöitä aiheuttavia toimintoja. Melko rauhallinen tai melko pitkään muuttumattomana säilynyt ympäristö. Alueen sopeutumiskyky on heikko.
Erittäin suuri	Lähialueella on erittäin paljon potentiaalisia haitankärsijöitä; runsaasti asutusta, useita tiiviitä kyläyhteisöjä/ asuinalueita. Asuinympäristö on luonteeltaan erittäin herkkä häiriöille. Lähialueella on erittäin runsaasti herkkiä kohteita tai julkisia tai yksityisiä palveluja, jotka voisivat altistua häiriöille Erittäin suuri harrastus- tai virkistyskäyttöarvo. Alueella olennainen merkitys osana viherverkkoa tai arvokkaita luontoalueita. Korvaavia alueita ei ole. Ei lainkaan ympäristöhäiriötä tai häiriöitä on jo niin runsaasti, ettei alueen kantokyky kestä lisärasitusta. Rauhallinen, pitkään muuttumattomana säilynyt ympäristö. Alueen sopeutumiskyky on erittäin heikko.

Taulukko 12-2. Ihmisten elinolojen muutoksen suuruuden kriteerit.

Erittäin suuri myönteinen muutos ++++	Asumis- ja liikkumisolosuhteet, virkistyskäyttömahdollisuudet tai muut tärkeiksi koetut asiat paranevat erittäin paljon laajalla alueella. Hanke tuo kokonaan uutta toimintaa, poistaa huomattavia esteitä. Hanke herättää erittäin paljon toiveita tai lisää erittäin paljon paikallista yhteisöllisyyttä. Altistuminen haitoille vähenee erittäin paljon. Elinympäristön terveellisyys paranee huomattavasti. Muutoksen kesto on erittäin pitkäaikainen tai pysyvä tai muutokset ovat erittäin laaja-alaisia.
Suuri myönteinen muutos	Asumis- ja liikkumisolosuhteet, virkistyskäyttömahdollisuudet tai muut tärkeiksi koetut asiat paranevat selvästi laajalla alueella. Hanke tuo uutta toimintaa, poistaa esteitä. Hanke herättää paljon toiveita tai lisää selvästi paikallista yhteisöllisyyttä. Altistuminen haitoille vähenee paljon. Elinympäristön terveellisyys paranee. Muutoksen kesto on pitkäaikainen tai muutokset ovat laaja-alaisia.
Keskisuuri myönteinen muutos ++	Asumis- ja liikkumisolosuhteet, virkistyskäyttömahdollisuudet tai muut tärkeiksi koetut asiat paranevat kohtalaisesti. Hanke mahdollistaa uutta toimintaa. Hanke herättää jonkin verran toiveita tai lisää jonkin verran yhteisöllisyyttä. Altistuminen haitoille vähenee jonkin verran. Elinympäristön terveellisyys voi osin parantua. Muutosten kesto on osin pitkäaikainen, osin palautuva tai muutokset tapahtuvat kohtalaisella alueella.
Pieni myönteinen muutos +	Asumis- ja liikkumisolosuhteet, virkistyskäyttömahdollisuudet tai muut tärkeiksi koetut asiat paranevat vähän paikallisesti. Hanke edistää vähän alueen toimintoja tai totuttuja tapoja. Hanke herättää vähän toiveita tai lisää vähän paikallista yhteisöllisyyttä. Altistuminen haitoille vähenee vähän. Elinympäristön terveellisyys ei suoranaisesti parane. Muutosten kesto on lyhytaikainen, palautuva tai muutokset tapahtuvat suppealla alueella.
Ei muutosta	Elinympäristö säilyy ennallaan.
Pieni kielteinen muutos -	Asumis- ja liikkumisolosuhteet, virkistyskäyttömahdollisuudet tai muut tärkeiksi koetut asiat heikkenevät vähän paikallisesti. Hanke haittaa vähän alueen toimintoja tai totuttuja tapoja. Hanke herättää vähän huolta tai ristiriitoja tai heikentää vähän paikallista yhteisöllisyyttä. Altistuminen haitoille lisääntyy vähän. Elinympäristön terveellisyys ei suoranaisesti heikkene. Muutosten kesto on lyhytaikainen, palautuva tai muutokset tapahtuvat suppealla alueella.

Keskisuuri kielteinen muutos - -	Asumis- ja liikkumisolosuhteet, virkistyskäyttömahdollisuudet tai muut tärkeiksi koetut asiat heikkenevät kohtalaisesti. Hanke haittaa mutta ei estä alueen toimintoja tai totuttuja tapoja. Hanke herättää jonkin verran huolta tai ristiriitoja tai heikentää jonkin verran paikallista yhteisöllisyyttä. Altistuminen haitoille lisääntyy jonkin verran. Elinympäristön terveellisyys voi osin heiketä. Muutosten kesto on osin pitkäaikainen, osin palautuva tai muutokset tapahtuvat kohtalaisella alueella.
Suuri kielteinen muutos - - -	Asumis- ja liikkumisolosuhteet, virkistyskäyttömahdollisuudet tai muut tärkeiksi koetut asiat heikkenevät selvästi ja laajalla alueella. Hanke haittaa tai estää alueen toimintoja tai totuttuja tapoja. Hanke herättää paljon huolta tai ristiriitoja tai heikentää selvästi paikallista yhteisöllisyyttä. Altistuminen haitoille lisääntyy paljon. Elinympäristön terveellisyys heikkenee. Muutosten kesto on pitkäaikainen tai muutokset ovat laaja-alaisia.
Erittäin suuri kielteinen muutos - - - -	Asumis- ja liikkumisolosuhteet, virkistyskäyttömahdollisuudet tai muut tärkeiksi koetut asiat heikkenevät erittäin paljon laajalla alueella. Hanke aiheuttaa huomattavaa haittaa tai huomattavia esteitä alueen toiminnoille tai totutuille tavoille. Hanke herättää erittäin paljon huolta tai ristiriitoja tai heikentää erittäin paljon paikallista yhteisöllisyyttä. Altistuminen haitoille lisääntyy erittäin paljon. Elinympäristön terveellisyys heikkenee huomattavasti. Muutosten kesto on erittäin pitkäaikainen tai pysyvä tai muutokset ovat erittäin laaja-alaisia.